

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет інформаційних технологій,
математики та природничих наук
Кафедра природничих наук та методик викладання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Боброва М.С.

«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Здоров'язберігаючі технології навчання

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини,
Хімія)

Форма навчання денна

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Здоров'язберігаючі технології навчання розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістр за спеціальністю А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Розробник: Найдьонова Г.Г., к.пед.н., старший викладач

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри природничих наук та методик викладання

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри природничих наук та методик викладання

(підпис)

М.С. Боброва
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни Здоров'язберігаючі технології навчання для студентів спеціальності А4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 22 с.

♥ Найдьонова Г.Г. 2025 рік
♥ ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна/ за вибором	
	Спеціальність: А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	Рік підготовки	
		1-й	-й
	Загальна кількість годин – 90	Семестр	
		1-й	-й
	Освітня програма: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія)	Лекції	
		18 год.	год.
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		18 год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		залік	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - інтеграція глибоких біологічних знань студентів у педагогічну практику для створення безпечного освітнього середовища; формування культури здоров'язбереження здобувачів освіти як системної якості особистості, невід'ємних компонентів загальної культури майбутнього фахівця, який здатний реалізувати її у навчальній, соціально-професійній діяльності. Формування у студентів професійної компетентності щодо збереження фізичного та психічного здоров'я учасників освітнього процесу. Розвиток уміння застосовувати методи раціональної організації навчання з метою профілактики перевтоми учнів, а також впроваджувати інноваційні оздоровчі методики в навчальний процес.

Основні завдання курсу:

- ✓ формування у студентів системи знань про сутність принципи та види здоров'язберігаючих технологій;
- ✓ підготовка майбутніх педагогів до використання оздоровчих технологій методів та прийомів у навчально-виховному процесі;
- ✓ засвоєння студентами методів раціональної організації навчання що забезпечує збереження та зміцнення здоров'я здобувачів освіти;

- ✓ формування вмінь використовувати на уроках та в позаурочній діяльності методик спрямованих на профілактику втоми, зниження стресу та збереження психічного здоров'я здобувачів освіти;
- ✓ виховання культури здоров'я та усвідомленого ставлення до здорового способу життя;
- ✓ формувати навички у студентів інтегрувати навчальні технології на уроках: наприклад, збагачувати свою навчально-виховну діяльність сучасними здоров'язберігаючими технологіями з фізичної культури, фітотерапії, музичної терапії тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

ІК. Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі навчання біології та здоров'я людини, хімії у сфері загальної середньої освіти

загальні	спеціальні (фахові)
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності. ЗК 3. Здатність до ефективної цифрової комунікації та співпраці в освітньому процесі, використання онлайн-платформ для дистанційного навчання та наукової діяльності. ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в нових ситуаціях з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей учнів, безперервного саморозвитку та саморегуляції, управління власним емоційним станом у професійній діяльності. ЗК 5. Вміння дотримуватися принципів педагогічної етики, сприяти гармонійному розвитку особистості учня через толерантність, повагу та гуманізм. ЗК 6. Здатність до кооперації та міждисциплінарної співпраці з колегами з різних галузей науки для покращення навчального процесу. ЗК 7. Вміння працювати в команді з фахівцями інклюзивної освіти, психологами та соціальними педагогами для забезпечення ефективного навчання та розвитку всіх учнів. ЗК 8. Вміння створювати безпечне та екологічно сприятливе освітнє середовище, орієнтоване на збереження здоров'я всіх учасників освітнього процесу. ЗК 10. Здатність працювати в команді й уміння налагоджувати міжособистісну взаємодію. ЗК 11. Уміння застосовувати різні види, форми та методики оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, методи і прийоми здійснення аналізу й рефлексії навчальної діяльності та її результативності. ЗК 12. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з	СК 3. Здатність використовувати знання сучасних питань біології в професійній діяльності, усвідомлювати значущість інтеграційних зв'язків з іншими дисциплінами. СК 4. Використання актуальної термінології, методик та технологій моделювання змісту навчання у викладанні біології, здоров'я людини та хімії. СК 5. Здатність використовувати та розвивати електронні освітні середовища для викладання біології, здоров'я людини та хімії, забезпечуючи їх інтерактивність та доступність з урахуванням сучасних освітніх тенденцій та потреб здобувачів освіти. СК 6. Здатність здійснювати диференційований підхід у викладанні біології та хімії з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів, здійснювати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами. СК 9. Здатність упроваджувати здоров'язбережувальні та оздоровчі технології в педагогічній діяльності. СК 10. Здатність формувати в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок. СК 12. Уміння здійснювати довгострокове планування навчального процесу з урахуванням перспектив розвитку біологічної, медичної та хімічної науки, прогнозувати ефективність використання різних освітніх технологій у навчанні біології, здоров'я людини та хімії. СК 13. Здатність організовувати та проводити позакласні заходи (конкурси, олімпіади, наукові гуртки) для поглибленого вивчення біології, здоров'я людини та хімії. СК 14. Здійснювати оцінювання здобувачів освіти на основі об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання.

високим рівнем самостійності.

СК 16. Здатність усвідомлювати перспективу власного професійного розвитку, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи подальшого професійного розвитку.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

ПРН 1. Здатність ефективно комунікувати державною мовою усно та письмово у професійній діяльності, забезпечуючи якісне навчання біології, здоров'я людини та хімії в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 3. Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище для навчання біології, здоров'я людини та хімії, здійснювати їх міжпредметну інтеграцію в закладах загальної середньої освіти, та адаптацію до різних умов реалізації освітнього процесу з високим рівнем автономності.

ПРН 6. Використовувати сучасні цифрові технології та освітні ресурси для організації навчального процесу з біології, здоров'я людини та хімії, забезпечуючи інтерактивність і персоналізацію навчання.

ПРН 7. Визначати та враховувати вікові й індивідуальні особливості учнів, їхній психоемоційний стан під час навчання біології, здоров'я людини та хімії, застосовувати методи мотивації до навчання та формувати пізнавальну діяльність учнів.

ПРН 8. Демонструвати емоційну стійкість, толерантність та емпатію у процесі викладання біології, здоров'я людини та хімії, створюючи сприятливу атмосферу для навчання та розвитку особистості учня.

ПРН 11. Знати основні принципи збереження й зміцнення здоров'я та впроваджувати здоров'язбережувальні технології в освітній процес, сприяючи формуванню у школярів навичок

здорового способу життя та безпечної поведінки.

ПРН 12. Розуміти норми власної безпечної поведінки, безпечну професійну поведінку щодо інших людей і щодо природного навколишнього середовища.

ПРН 13. Аналізувати освітні тенденції та прогнозувати їхній вплив на зміст і методи викладання біології, здоров'я людини та хімії в умовах освітніх реформ.

ПРН 15. Організувати освітній процес із біології, здоров'я людини та хімії в закладах середньої освіти з урахуванням сучасних освітніх технологій, стандартів та потреб учнів.

ПРН 18. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, корпоративну професійну взаємодопомогу та інноваційну діяльність.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття здоров'язбережувальних освітніх технологій.

Типи технологій. Поняття здоров'язбережувальних освітніх технологій. Складові комплексної програми здоров'я, що запроваджується в дитячому шкільному колективі: валеологічна освіта, фізичне виховання; шкільна медична служба, служба харчування, шкільна психологічна служба; участь батьків та громадськості. Типи технологій у сфері збереження та зміцнення здоров'я учнів.

Тема 2. Загальнометодичні та специфічні принципи оздоровчої педагогіки.

Загальнометодичні принципи оздоровчої педагогіки як основні положення, що визначають зміст, організаційні форми та методи навчального процесу відповідно до загальних цілей здоров'язбережувальних освітніх технологій. Специфічні принципи оздоровчої педагогіки: принцип свідомості; принцип активності; принцип наочності; принцип систематичності та послідовності; принцип циклічності; принцип формування відповідальності учнів за своє здоров'я та здоров'я оточуючих.

Тема 3. Взаємозв'язок пізнавальної та рухової діяльності учнів у процесі навчання.

Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності школярів. Ігрові ситуації в системі пізнавально-рухового навчання. Поєднання видів пізнавальної та рухової діяльності учнів під час навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи.

Тема 4. Загальна характеристика шкільних факторів ризику, що впливають на здоров'я дітей.

Характеристика факторів ризику, що впливають на здоров'я школярів під час навчання в школі: стресова педагогічна тактика; інтенсифікація навчального процесу; невідповідність методик і технологій навчання віковим та функціональним можливостям учнів; невиконання елементарних фізіологічних та гігієнічних вимог до організації навчального процесу; недостатня обізнаність педагогів з вимогами оздоровчої педагогіки; відсутність служб шкільного лікарського контролю; відсутність системи оздоровчої роботи з батьками.

Тема 5. Організація та методика проведення уроків з основ здоров'я та біології за вимогами здоров'язбережувальної педагогіки.

Критерії та показники сучасного здоров'язбережувального уроку. Санітарно-гігієнічні: санітарно-гігієнічний режим; освітлення класу; відповідний тепловий режим; ергономічність кольорового забарвлення приміщення; відповідність парт зросту і віку учнів та ін. Організаційно-навчальні: чергування видів навчальної діяльності учнів; оптимальний розподіл навчального матеріалу; профілактика втомлюваності учнів і т.ін. Навчально-методичні: зв'язок теми, мети, змісту уроку з життям і здоров'ям людини; наявність акцентів на здоров'язбережування; спрямування уроку на формування в учнів здоров'язбережувальних компетенцій.

Тема 6. Особливості інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Значення інклюзивного навчання в освітньому процесі. Планування та організація роботи із школярами з особливими освітніми потребами. Теоретико-методичні, організаційні особливості формування інклюзивного середовища у процесі навчання дітей біології та основ здоров'я. Індивідуальний підхід та диференційоване навчання школярів з особливими освітніми потребами

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	СРС		л	п	лаб	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття здоров'язбережувальних освітніх технологій.	12	2		2		8						
Тема 2. Загальнометодичні і та специфічні принципи оздоровчої педагогіки.	18	4		4		10						
Тема 3. Взаємозв'язок пізнавальної та рухової діяльності учнів у процесі навчання.	20	4		4		12						
Тема 4. Загальна характеристика шкільних факторів ризику, що впливають на здоров'я дітей	20	4		4		12						

Тема 5. Організація та методика проведення уроку з основ здоров'я та біології за вимогами здоров'язбережувальної педагогіки	20	4		4		12						
Разом	90	18		18		54						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття здоров'язбережувальних освітніх технологій.	2
2	Здоров'язбережувальні технології як педагогічна і соціальна проблема	2
3	Загальнометодичні та специфічні принципи оздоровчої педагогіки.	2
4	Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес закладу загальної середньої	2
5	Взаємозв'язок пізнавальної та рухової діяльності учнів у процесі навчання	2
6	Загальна характеристика шкільних факторів ризику, що впливають на здоров'я дітей	2
7	Технології використання активних та інтерактивних форм і методів у формуванні здоров'язбережувальних знань	2
8	Організація та методика проведення уроку з основ здоров'я та біології за вимогами здоров'язбережувальної педагогіки	4
	Разом	18

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі	2
2	Впровадження здоров'язбережувальних технологій на уроках природничого циклу	2
3	Технології навчання здоров'ю	2
4	Психічне здоров'я: характеристика, особливості здоров'язбереження	2
5	Фізичне здоров'я: характеристика, особливості здоров'язбереження	2
6	Інклюзивна освіта. Особливості навчання дітей з особливими потребами	2
7	STEM-освіта та здоров'язбережувальні технології	2
8	Упровадження інтегрованих екологічного та здоров'язбережувального навчання в освітній процес	2
9	Стратегія здоров'язбереження в освітній теорії та практиці європейських країн, США, країн Азії та України	2
	Разом	18

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Теоретичний аспект здоров'язбережувальних технологій		
1	Сутність поняття «здоров'язбережувальна компетентність» вчителя біології. Класифікація здоров'язбережувальних технологій (за Н. Смирновим та іншими авторами).	4
2	Зміст поняття «здоров'язбережувальна технологія» як системи заходів для зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я суб'єктів освітнього процесу.	4
3	Компоненти компетентності (аксіологічний, мотиваційний, інформаційно-когнітивний та інші) та її роль у професійній діяльності вчителя.	4
4	Класифікація та характеристика здоров'язбережувальних технологій навчання	4
Практичне застосування в освітньому середовищі		
5	Методи стимулювання здоров'я: методи релаксації, пальчикової та дихальної гімнастики як найбільш ефективні методи запобігання перевтоми учнів під час навчальної діяльності	6
6	Інноваційні підходи: використання казкотерапії, пісочної терапії та музичної терапії як засобів збереження психічного здоров'я.	6
7	Організація безпечного середовища: гігієнічні вимоги та умови навчання що створюють фундамент для здоров'язбережувального освітнього простору	6
8	Фізична активність: роль динамічних пауз, рухливих ігор та фізкультхвилинок у структурі сучасного уроку	6
Професійна спрямованість та саморозвиток		
9	Професійне здоров'я педагога: методи профілактики професійного вигорання вчителя за допомогою здоров'язбережувальних технологій.	4
10	Взаємодія з батьками: алгоритм залучення родини до формування у дітей цінності власного здоров'я.	4
11	Діагностика: методи оцінки рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності учнів	6
	Разом	54

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни Здоров'язберігаючі технології навчання передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на лабораторних заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- письмові завдання (контрольні);
- самостійне опрацювання тем;
- контрольне завдання;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час виконання практичної роботи.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови;
- самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні узагальнення, вміння робити порівняльний аналіз;
- рівень сформованості і здатності вирішувати комунікативні завдання, визначені в робочій навчальній програмі (організація дискусії із проблемного питання, вміння давати стислі й місткі відповіді опонентам у дискусії, аргументовано захищати свою концепцію і висновки, підводити висновки за результатами дискусії);

виконання письмових завдань:

- правильність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля, виконання письмової контрольної роботи під час практичного заняття – 5 балів.

Індивідуальне домашнє завдання — оцінюється сумарно із розрахунку 5 балів.

Для підготовки до письмової *контрольної роботи*, яка проводиться під час практичних занять, студенту пропонуються контрольні питання та вправи по завершенню вивчення теми. Варіанти завдань для контрольних робіт рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання завдань письмової контрольної роботи студент отримує *оцінку* (кількість балів): максимальна кількість балів – 5.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання роботи викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Перескладання контрольної роботи допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Підсумкова поточна кількість балів з дисципліни максимум 100 балів. Підсумковий семестровий контроль – залік.

Усім студентам, які повністю виконали індивідуальний навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах, за національною шкалою та за шкалою ЄКТС заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не набрав необхідних балів, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, письмові контрольні роботи та КТ, виконати та захистити практичні роботи, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- залік;
- стандартизовані тести;
- індивідуальні аналітичні завдання;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- завдання на лабораторному обладнанні;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях;

активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. **Завданням підсумкового контролю** є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Середній бал	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
(4,75...5,0)	A	«Відмінно» (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, сформовані необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом, усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якість їх виконання близька до максимальної. Студент має системні, повні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Володіє сучасною науковою термінологією на високому рівні. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії при вирішенні нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Має сформовані міцні практичні навички. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно добирати та користуватися джерелами інформації.
(4,25...4,74)	B	«Добре» (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані майже повністю, усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якісь більшості з них близька до максимальної. Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Володіє сучасною науковою термінологією на високому рівні. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання.
(3,75...4,24)	C	«Добре» (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний майже повністю. Необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо. Усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якісь жодного з них не оцінена

			мінімальним балом. Деякі завдання виконані з помилками, окремими незначними недоліками. Знання студента є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Володіє сучасною науковою термінологією на достатньому рівні. Відповіді на питання логічні, аргументовані, хоч і мають неточності. Вільно усуває помилки й відповідає на зауваження. Для вирішення нестандартних завдань уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії із несуттєвими неточностями та робить правильні висновки.
(3,25...3,74)	D	«Задовільно» (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний поверхово (посередньо), частково. Деякі практичні навички роботи не сформовані. Більшість робіт, передбачених програмою, виконано, але якість виконання деяких із них оцінена мінімальним балом. Студент виявляє поверхові знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь недостатньо осмислена. Уміє застосовувати знання для виконання завдань за зразком. Зазнає труднощів у використанні теоретичного матеріалу при вирішенні нестандартних завдань.
(2,5...2,99)	FX	«Незадовільно» (не зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Необхідні практичні навички не сформовані. Більшість передбачених програмою навчальних завдань невиконана або якість їх виконання близька до мінімальної. За додаткової самостійної роботи над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання завдань.
(2,0...2,49)	F	«Незадовільно» (не зараховано)	Теоретичний зміст курсу не засвоєний. Необхідні практичні навички роботи не сформовані. Необхідні завдання не виконані або мають грубі помилки. Необхідна подальша значна робота (у тому числі й повторне вивчення курсу).

Загальні критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання на лабораторних заняттях та під час поточного і підсумкового контролю

Враховується:

- рівень осмислення навчального матеріалу;
- рівень сформованості аналітичних умінь та концептуальних підходів;
- повнота розкриття питань, логіка викладу, культура мовлення;
- використання додаткової літератури;
- порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання

5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний, послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки
4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
2	Студент дає суттєві доповнення до відповідей інших студентів, здатен знайти та виправити власні помилки та помилки інших студентів, може підтримувати дискусію, не боїться висловлювати гіпотези, припущенні та аргументи, навіть якщо вони не є точними і правильними.
1	Студент робить незначні доповнення та уточнення до відповідей інших студентів, здатен знайти та виправити фактичні та мовленнєві помилки.
0	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь лише у вигляді формального висловлювання. Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Сутність поняття «здоров'язбережувальна компетентність» вчителя біології.
2. Класифікація здоров'язбережувальних технологій (за Н. Смирновим та іншими авторами).
3. Нормативно-правове забезпечення здоров'язбереження в закладах загальної середньої освіти.
4. Вплив природничої освіти на формування екологічного та соматичного здоров'я учнів.
5. Принципи побудови здоров'язбережувального уроку біології.
6. Санітарно-гігієнічні вимоги до кабінету біології (освітлення, меблі, температурний режим).
7. Методика проведення інструктажу з безпеки життєдіяльності перед лабораторними роботами.
8. Роль антропологічного підходу у викладанні біології людини.
9. Взаємозв'язок між академічною успішністю та станом здоров'я учнів.
10. Історія розвитку ідей здоров'язбереження в педагогічній спадщині (Г. Сковорода, В. Сухомлинський).
11. Використання фізкультхвилинок, адаптованих до теми уроку (наприклад, імітація рухів тварин або процесів поділу клітин).
12. Методика проведення пальчикової гімнастики при роботі з мікроскопами та дрібними об'єктами.
13. Впровадження вправ для профілактики зорової втоми (офтальмотренаж) під час роботи з гербаріями та таблицями.
14. Психологічна комфортність уроку: створення ситуації успіху при вивченні складних біологічних тем.
15. Технологія «навчання в русі» на уроках біології (зміна робочих зон, робота в групах).
16. Використання ароматерапії та фітодизайну в кабінеті біології: користь та застереження.

17. Методи релаксації після вивчення стресових тем (наприклад, вірусні захворювання або екологічні катастрофи).
18. Профілактика порушень постави під час виконання письмових робіт на уроці біології.
19. Використання музичного супроводу під час проведення лабораторних спостережень.
20. Раціональна зміна видів діяльності як засіб запобігання перевтомі учнів.
21. Проектування уроків на тему «Раціональне харчування» з позиції здоров'язбереження.
22. Методика викладання розділу «Гігієна опорно-рухової системи»: практичні поради учням.
23. Профілактика шкідливих звичок (паління, алкоголізм, наркоманія) через призму фізіологічних знань.
24. Статеве виховання на уроках біології: етичні та медичні аспекти.
25. Навчання першій домедичній допомозі в курсі біології 8-9 класів.
26. Роль імунної системи та методи її зміцнення: методичні підходи до викладання.
27. Використання кейс-технологій для розв'язання валеологічних задач.
28. Методика проведення лабораторної роботи «Вимірювання частоти дихання та пульсу в спокої та після навантаження».
29. Формування культури сну та режиму дня через вивчення біоритмів людини.
30. Поняття про стрес та методи саморегуляції при вивченні нервової системи.
31. Організація «Тижня здоров'я» на базі кафедри природничих наук.
32. Тематика учнівських проєктів зі здоров'язбереження (наприклад, «Вплив енергетичних напоїв на організм підлітка»).
33. Створення пришкольньої навчальної екологічної стежки як оздоровчого простору.
34. Взаємодія вчителя біології з медичним працівником школи та шкільним психологом.
35. Робота з батьками: просвітницька діяльність щодо загартовування та режиму харчування дітей.
36. Використання інтерактивних екскурсій у природу для зняття психоемоційного напруження.
37. Організація волонтерських загонів «За здоровий спосіб життя».
38. Розробка пам'яток та буклетів для учнів на тему «Здоров'я — мій вибір».
39. Використання ІКТ у викладанні біології: баланс між ефективністю та шкодою для зору.
40. Моніторинг фізичного стану учнів під час проведення факультативних занять з біології.
41. Профілактика синдрому емоційного вигорання вчителя біології.
42. Техніки голосової гігієни для вчителів природничих дисциплін.
43. Тайм-менеджмент вчителя як інструмент збереження ментального здоров'я.
44. Використання арт-терапевтичних технік при малюванні біологічних об'єктів.
45. Здоров'язбережувальні аспекти дистанційного навчання біології: виклики та рішення.
46. Вплив кольорового оформлення кабінету біології на психологічний стан учнів.
47. Екологічна безпека кабінету: кімнатні рослини-алергени та рослини-фітонциди.
48. Використання ментальних карт для структурування великих обсягів біологічної інформації без перевантаження пам'яті.
49. Диференційований підхід до навчання учнів з різним станом здоров'я (інклюзивна освіта на уроках біології).
50. Самоаналіз уроку біології з точки зору здоров'язбереження (чек-лист для вчителя).

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота			залік
Виконання та захист лабораторних робіт	Контроль виконання завдань самостійної роботи	Підсумкове тестування	сума
60	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Білоус О. М. Формування здоров'язберезувальних компетентностей учнів на уроках біології. Київ: Видавництво Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2015. 198 с.

2. Богданова І. В. Формування здоров'язберезувальної компетентності учнів у процесі вивчення біології. Київ: Видавництво Київського національного університету, 2015. 198 с.

3. Горащук В.П. Організація навчально-виховного процесу з валеології в загальноосвітній середній школі: навчальний посібник для вищих педагогічних навчальних закладів. Луганськ: Альма-матер, 2005. 112 с

4. Гречанова І. В. Формування здоров'язберезувальних компетентностей учнів на уроках біології. Запоріжжя: Видавництво Запорізького національного університету, 2016. 184 с.

5. Грицай Ю.О. Використання здоров'язберігаючих технологій в навчальній діяльності школярів : навчальний посібник. Миколаїв, 2012. 181 с.66

6. Білотор О. М. Здоров'язберезувальна компетентність учнів у процесі вивчення біології. Київ: Видавництво Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2015. 198 с.

7. Кравченко Т. М. Здоров'язберезувальна компетентність учнів у процесі вивчення біології. Одеса: Видавництво Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 2018. 200 с

8. Лях Т. Л. Використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя. Основи громадського здоров'я: теорія і практика : навчально-методичний посібник. Ужгород : ВАТ «Патент», 2008. с. 152–216.

9. Павленко В. М. Розвиток здоров'язберезувальних компетентностей учнів на уроках біології. Одеса: Видавництво Одеського національного університету, 2016. 210 с.

Додаткова.

1. Бойко Т.В. Здоров'язберігаючі технології і сучасна система освіти. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. Вип. 108.1. С. 56-62

2. Васьков Ю.В. Сучасні освітні інноваційні концепції. Педагогічні теорії, технології, досвід. Харків, 2000. 120 с.

3. Горяна Л.І. Педагогічні умови організації навчально-виховного процесу курсу «Основи здоров'я». Основи безпеки життєдіяльності. 2005. № 1. С. 61-63.

4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: веб-сайт URL:<https://skaz.com.ua/cultura/992/index.html> (дата звернення 22.10.2023)

5. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник. Запоріжжя: Центріон, 2005. 166 с.

6. Зимівець Н. В. Соціально-педагогічні технології формування відповідального ставлення до здоров'я в учнівської молоді : дис. ... канд.пед.наук: 13.00.05. Київ, 2008. 247 с.

7. Листопад О. В. Інноваційний розвиток освіти й освітні інновації. Понятійно-термінологічний аналіз проблеми. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні аспекти: монографія. Суми: Видавництво «МакДен», 2011. С. 43-60

8. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. Київ, 2000. 368 с

9. Петренко А. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності учнів на уроках біології. Дніпро: Видавництво Дніпровського державного університету, 2018. 186 с.

5.2. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, розробки лабораторних занять, методичні рекомендації до виконання курсових робіт, навчальні посібники по зоології хребетних. Мікропрепарати, вологі препарати, мультимедійне обладнання.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Дерябіна А. К. Активізація мозкової діяльності засобами здоров'язбережувальних технологій на уроках у початковій школі: метод. посібн. Кременчук, 2022. 60 с. URL: <https://ed.pano.pl.ua/handle/022518134/927>. (дата звернення: 02.07.23)

2. Значення знань про людину для збереження її здоров'я (8 клас. Біологія): сайт. URL: <https://www.schoolife.org.ua/znachennya-znan-pro-lyudynu-dlya-zberezhennya-yiyi-zdorov-ya-8-klas-biologiya/> (дата звернення 15.11.2023)

3. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 02.07.23).

4. Про освіту: Закон України від 05.09. 2017 р. № 2145–VIII: станом на 02.07 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 05.07.2023)

6. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотуркменському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).